

MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Základní pojmy a instituty správního práva a veřejné správy *Jana Jurníková*

Zlín 2013

Literatura (zdroje)

- Petr Průcha - Základy správního práva - učební text pro bakaláře, MU Brno, 2017
- Dušan Hendrych - Správní právo - obecná část, C.H.Beck, Praha,
- Sládeček, V.: Obecné správní právo. Wolters Kluwer, Praha. 2013
- Odborné časopis, www.mvrc.cz,
www.nssoud.cz, www.concourt.cz,
www.ochrance.cz

Stát

- Tříprvková teorie -G. Jelinnek
- Území (demarkace (terén) x deliminace (mapa))
- Obyvatelstvo (státní občanství, cizinci, azylanti)
- Moc - dělba moci (Z, V, S)
- personální výsost, teritorialita
- Uznání mezinárodním společenstvím

Veřejná správa

- Opak správy soukromé
- = vykonávána ve veřejném zájmu
- čl. 3 odst. 2 LZPS „*státní moc může být uplatňována jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*“

Veřejná správa

- Materiální pojetí - činnost státních nebo jiných veřejných institucí, která svým obsahem není činností zákonodárnou ani soudní (ty jsou blíže specifikovatelné = negativní vymezení)
- Formální pojetí - důraz kladen na instituce, které mají působnost a pravomoc řešit veřejné úkoly, pokud nejsou přikázány Parlamentu nebo soudům
- Nekryjí se (př. vydávání NPA vládou, služební dozor v justici)

Rozdíly

- Zákonodárná moc - vytváření právní rámec = veřejná správa je činností podzákonnou a výkonnou (podíl na ZM - zák. iniciativa)
- Soudní moc - provádění zákonů nezávislými orgány, nalézání práva ve sporu = VS - vztahy subordinace, autoritativní aplikace práva, (soudní kontrola veřejné správy)

Dělení veřejné správy

- **Státní správa** - subjektem je stát, představovaný SO, výkon se děje jménem státu a v jeho zájmu
- **Samospráva** - je vykonávána jinými veřejnoprávními subjekty než státem, jsou zřízeny zákonem a zákon na ně přenáší působnost a pravomoc veřejné správy dělení:
 - územní (čl. 8)
 - zájmová

Organizace veřejné správy

- Ústava - čl. 8 územní samospráva
- Hlava třetí - moc výkonná
- Hlava sedmá - územní samospráva
- Principy
- Centralizace x decentralizace
- Koncentrace x dekoncentrace
- Jmenovací x volební
- Monokratický x kolegiální
- Územní x resortní

Organizace veřejné správy

- **Čl. 79 odst. 1 Ústavy „*Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.*“**

Organizace veřejné správy

■ Státní správa

- **Přímá**: vláda
- ministerstva
- jiné ústřední správní úřady
- správní úřady s celostátní působností
- dekoncentrované správní úřady
- veřejné bezpečnostní sbory
-

Organizace veřejné správy

- Nepřímá Orgány krajů
- Orgány obcí
- PO a FO soukromého práva

Správní úřad

- **Pravomoc** - souhrn oprávnění a povinností, kterými SO disponuje pro potřeby plnění úkolů a řešení otázek
- **Působnost** - okruh otázek, který SÚ projednává, rozhoduje a realizuje
(aspekt územní a věcný)

Správní úřad

- **Úřední osoby** - tvoří personální základ SÚ
 - jednají jménem správního orgánu a vystupují jako jejich představitelé
 - pouze u orgánů úředního typu
 - vykonávají úřední činnost profesionálně jako služební povinnost
 - Mohou svými pokyny zavazovat pracovníky ve vztahu podřízenosti
 - - služební zákon

Organizace veřejné správy

- **Vláda**
- - kolegiální orgán
- - právní postavení v Ústavě, pravomoci řeší zvláštní zákony
- - vrcholný orgán moci výkonné
- - jmenovací princip
- - politické vedení veřejné správy
- - vydává nařízení
- Poradní orgány vlády - př. Rada vlády pro národnostní menšiny

Organizace veřejné správy

- **Ministerstva**
- ústavní výhrada zákona (zák. 2/1969 Sb.)
- jsou řízena vládou
- typ ústředního orgánu (ne PO)
- ministr je členem vlády
- normotvorná činnost (vyhlášky)
- pečují o právní úpravu resortu

Ministerstva *(v pořadí dle zákona č. 2/1969 Sb.)*

- □ *Ministerstvo financí,*
- □ *Ministerstvo zahraničních věcí,*
- □ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,*
- □ *Ministerstvo kultury,*
- □ *Ministerstvo práce a sociálních věcí,*
- □ *Ministerstvo zdravotnictví,*
- □ *Ministerstvo spravedlnosti,*
- □ *Ministerstvo vnitra,*
- □ *Ministerstvo průmyslu a obchodu,*
- □ *Ministerstvo pro místní rozvoj*
- □ *Ministerstvo zemědělství,*
- □ *Ministerstvo obrany,*
- □ *Ministerstvo dopravy,*
- □ *Ministerstvo životního prostředí*

Členění podle oblastí

- **správa hospodářská**
- □ ***Ministerstvo financí,***
- □ ***Ministerstvo průmyslu a obchodu,***
- □ ***Ministerstvo zemědělství,***
- □ ***Ministerstvo dopravy,***
- □ ***Ministerstvo pro místní rozvoj,***
- □ ***Ministerstvo životního prostředí***

Členění podle oblastí

- □ **správa sociálně - kulturní**
- □ **Ministerstvo kultury,**
- □ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,**
- □ **Ministerstvo zdravotnictví,**
- □ **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
- □ **správa administrativně - politická**
- □ **Ministerstvo obrany,**
- □ **Ministerstvo vnitra,**
- □ **Ministerstvo spravedlnosti,**
- □ **Ministerstvo zahraničních věcí**

Organizace veřejné správy

- jiné ústřední orgány státní správy
- - v čele není ministr (předseda nebo vedoucí)
- - jmenuje vláda (výjimky: př. UOHS prezident na návrh vlády)
- - úžeji vymezená působnost

Jiné ústřední orgány státní správy

- 1. Český statistický úřad,
- 2. Český úřad zeměměřický a katastrální,
- 3. Český báňský úřad,
- 4. Úřad průmyslového vlastnictví,
- 5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- 6. Správa státních hmotných rezerv,
- 7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,
- 8. Národní bezpečnostní úřad,
- 9. Energetický regulační úřad,
- 10. Úřad vlády České republiky,
- 11. Český telekomunikační úřad,
- 12. Úřad pro ochranu osobních údajů,
- 13. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,
- 14. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,
- 15. Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře,
- 16. Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost.
- 17. Národní sportovní agentura

Správní úřady s celostátní působností

- - jsou zpravidla podřízeny ministerstvu
- - vedoucí jmenuje a odvolává ministr
- - mají celostátní územní působnost
- - úzce vymezenou věcnou působnost
- - zřizuje je zák. č. 2/1969 Sb., nebo zvláštní zákony (např. Úřad pro civilní letectví, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí)

Organizace veřejné správy

- MŠMT- Česká školní inspekce
- MZdr - Český inspektorát lázní a zřídels, Inspektorát omamných a psychotropních látek
- MS-Vězeňská služba ČR
- MPaO - Česká energetická inspekce, ČOI, Puncovní úřad, Licenční úřad
- MZ - Státní veterinární správa ČR, ČZPI, Česká plemenářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- MŽP - ČIŽP, Český hydrometeorologický ústav

Příklad

- Zák. č. 49/1997 Sb., o civilním letectví
- Ministerstvo dopravy x Ministerstvo obrany
- Úřad pro civilní letectví
- Ústav pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod
- Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
- *(rozhoduje ve věci tzv. letištního ceníku)*
- LAA ČR je pověřenou organizací pro certifikace, vydávání pilotních oprávnění a provoz SLZ v České republice.

SLZ zahrnuje paragliding, motorový paragliding, závěsné létání, vírníky, vrtulníky, letadla řízená změnou těžiště, aerodynamicky řízená letadla, amatérsky postavená ultralehká letadla do vzletové hmotnosti 600kg (ELSA) a ultralehké kluzáky.

Příklad

- **Zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**
- Ministerstvo kultury
- NPU (odborná organizace)
- krajské úřady
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- památková inspekce (specializovaný kontrolní orgán zřízení MK)
- Celní úřady (vývoz kulturních památek)
- Komise státní památkové péče (rada kraje nebo obec III.), konzervátor státní památkové péče a zpravodajové státní památkové péče (obec III.)

Organizace veřejné správy

- Dekonzentrované orgány
- -□ *krajská ředitelství policie*
- □ *zeměměřické a katastrální inspektoráty, a katastrální*
- □ *krajská veterinární správa*
- □ *krajská hygienická stanice*
- □ □ *obvodní báňské úřady, navazují na Český báňský úřad*
- □ *celní ředitelství, celní úřady*
- □ *okresní správy sociálního zabezpečení*
- □ *krajské pobočky Úřadu práce,*

Organizace veřejné správy

- **Veřejné sbory**
- - zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- - podílejí se na výkonu veřejné správy
- - služební úkony a bezprostřední zásahy

Organizace veřejné správy

- Veřejné bezpečnostní sbory
- - Policie ČR
- - Hasičský záchranný sbor
- - - BIS, Vojenské zpravodajství
- - Úřad pro zahraniční styky a informace
- - Generální inspekce bezpečnostních sborů (2012)

- *Poznámka: rozdíl Policie ČR a obecní policie*

Organizace veřejné správy

- Nezávislé správní úřady
- - stojí mimo organizační strukturu řízené vládou
- - personální, funkční (ne interní akty ze strany vlády) a ekonomická nezávislost (samostatná rozpočtová kapitola)
- *Příklad: Úřad pro ochranu osobních údajů, řídí jej předseda, kterého jmenuje a odvolává prezident republiky na návrh Senátu*
- *Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (členy volí PS, ale jmenuje předseda vlády)*

Organizace veřejné správy

- **Nezávislé správní úřady**
- a) relativně nezávislé
- b) absolutně nezávislé
- Ad a) - některé z tzv. jiných ústředních správních úřadů
 - - v určitých věcech mají nezávislé postavení
- Příklad: UOHS, ERU, ČTÚ
- UOHS - jmenuje prezident na návrh vlády
 - - na 6 let a uvedení důvodů pro odvolání

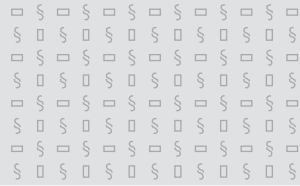
Organizace veřejné správy

- ERU - samostatná kapitole ve státním rozpočtu
- - Rada ERÚ
- - členy a předsedu jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu a obchod
- - 5 let
- ČTÚ - samostatná kapitola ve státním rozpočtu
- - Rada Úřadu - 5 členů (kolegiální orgán)
- - jmenuje a odvolává vláda (návrh MPO)
- - 5 let, a důvody pro odvolání

Samospráva

- Územní
- Zájmová - stavovské organizace - komory a
společenstva
- - veřejné vysoké školy

Modely organizace územní samosprávy

- □ smíšený - německý (většina evropských zemí)
- □ dělený - nejbliže k tzv. francouzskému modelu
- □ výlučně samosprávný - (na základní úrovni - obce) - anglický, resp. anglosaský model (na vyšších úrovních (okresy, hrabství)

Obecní zřízení

- Právní úprava: zák. č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zakotvení v Ústavě, čl. 8 a hlava VII.

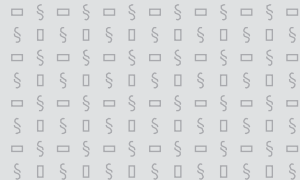
Obec

- ***základní územní samosprávný celek s povahou veřejnoprávní korporace***
- □ *územní,*
- □ *osobní,*
- □ *ekonomický,*
- □ *organizačně kompetenční*
- *Pozn: vojenské újezdy, zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky (Boletice (Jihočeský kraj), Březina (Jihomoravský kraj), Hradiště (Karlovarský kraj), Libavá (Olomoucký kraj) zrušen vojenský újezd BRDY*
- *Vojenský újezd je vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územní správní jednotku. V čele je přednosta.*

Typy obcí

- Typy obcí
- □ *obce (běžné)*
- □ *obce s pověřeným obecním úřadem (388)*
- □ *obce s rozšířenou působností (205)*

Kategorizace obcí

- 1. Obce
- 2. Města (3 000 obyvatel)
- 3. Městys
- 4. Statutární města - územně členěná
 - - územně nečleněná
 - §4 zákona - taxativní výčet
(příklad: Brno 29 m.č.)
- 5. Hlavní město Praha (57 m.č., zákon č. 131/2002 Sb.)

Příklad členění - statutární město Brno

Orgány obcí

- 1. Zastupitelstvo
- 2. Rada
- 3. Starosta
- 4. Obecní úřad
- 5. Zvláštní orgány obce

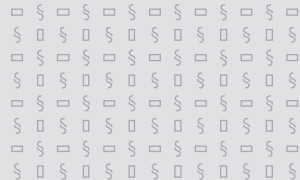
Kraje

- Zřízeny ústavním zák. č. 347/1997 Sb.
- Faktická úprava zák. č. 129/2000 Sb.
- Počet: 14

Kraje VUSC

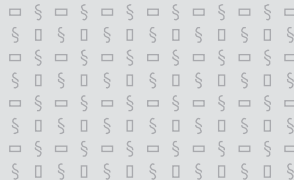
Kraje VUSC

Orgány

- Zastupitelstvo
- Rada
- Hejtman
- Krajský úřad

VUSC

- **Úst.zák. č. 347/1997 Sb.**
- □ Středočeský kraj
- □ Jihočeský kraj
- □ Plzeňský kraj
- □ Karlovarský kraj
- □ Ústecký kraj
- □ Liberecký kraj
- □ Královéhradecký kraj
- □ Pardubický kraj
- □ Kraj Vysočina
- □ Jihomoravský kraj
- □ Olomoucký kraj
- □ Zlínský kraj
- □ Moravskoslezský kraj
- □ Hlavní město Praha

Podle současného právního stavu se v oblasti komor jedná o :

- ***advokátní komoru,***
- ***□ lékařskou komoru, stomatologickou komoru, lékárnickou komoru,***
- ***□ komoru veterinárních lékařů,***
- ***□ komoru patentových zástupců,***
- ***□ notářskou komoru,***
- ***□ komoru architektů,***
- ***□ komoru autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě,***
- ***□ komoru daňových poradců,***
- ***□ komoru auditorů,***
- ***□ exekutorskou komoru***

Činnost veřejné správy

- Základní formy
- - správní akty
- - veřejnoprávní smlouvy
- - faktické úkony

Správní akty - vně

- Vydávání právních předpisů (např. nařízení, vyhlášky, obecně závazné vyhlášky obcí a krajů, nařízení obcí a krajů)
- Vydávání individuálních aktů (rozhodnutí, vyjádření, osvědčení, sdělení, souhlasy, doporučení apod.)
- Vydávání aktů smíšené povahy (opatření obecné povahy, akt se vztahuje na neurčitý okruh adresátů, ale v konkrétně určené věci) - př. územní plány

Správní akty - vnitřní

- vydávání interních normativních aktů (interní normativní instrukce nebo normativní akty řízení, slouží k řízení podřízených pracovníků a orgánů, které jsou daným orgánem řízeny a jemu podřízeny)
- Vydávání interních individuálních pokynů (individuální služební pokyny)

Příklady prováděcích právních předpisů

- Nařízení vlády č. 274/2016 Sb., o standardech pro akreditace ve vysokém školství
- Nařízení vlády č. 275/2016 Sb., o oblastech vzdělávání ve vysokém školství.
- Vyhláška č. 276/2016 Sb., o předávání údajů do registru docentů, profesorů a mimořádných profesorů vysokých škol.
- Vyhláška č. 277/2016 Sb., o předávání statistických údajů vysokými školami.
- Vyhláška č. 278/2016 Sb., o předávání údajů do registru řízení o žádostech o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace.
- Vyhláška č. 343/2002 Sb. o průběhu přijímacího řízení na vysokých školách

Veřejnoprávní smlouvy

- Dohoda mezi dvěma nebo více stranami, alespoň jedna je subjektem veřejné správy
- Musí být uzavřena v souvislosti s výkonem veřejné správy
- Upravuje veřejná práva a povinnosti
- Dělení :subordinační
- koordinační

Faktické úkony

- Formy činnosti, které mají pro adresáta přímé důsledky
- Obvykle namísto ISP v případě naléhavosti situace, nebo vynucení splnění povinnosti
- POZOR - zákonný rámec - čl. 2 odst. 3 Ústavy!!
- Dělení: faktické pokyny - příkazy a zákazy (př. Policie ČR)
- exekuční úkony - nebyla dobrovolně splněna uznaná povinnost - SR
- bezprostřední zákroky - odvrácení nebezpečí, donucovací prostředky - Policie ČR

Správní uvážení

- Stav, kdy s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný nutný právní následek
- **Volba jednoho z více právní normou předvídaných řešení** (vztahuje se především k rozhodování o právu)

Příklady k řešení:

správní úřad uloží pokutu ve výši 200 000 Kč

správní úřad může uložit pokutu až do výše 200 000 Kč

správní orgán může zcela nebo zčásti vyměřenou daň prominout (odstranění tvrdosti zákona)

(zásada přezkoumatelnosti, zásada předvídatelnosti, zákaz zneužití správního uvážení, legalita (realizace pravomoci v souladu s účelem a zájmem, rovnost (stejný metr pro všechny))

Neurčité pojmy

- Norma správního práva používá výraz, který blíže obsahové nevymezuje
- Obsah je nutno posuzovat případ od případu, a to na základě posouzení dané situace

Příklad: veřejný zájem, občanské soužití, veřejný pořádek